

ČESKÉ PRÁVO

ČASOPIS SPOLKU NOTÁŘŮ ČESKOMORAVSKÝCH

ŘÍDÍ REDAKČNÍ RADA.

VYCHÁZÍ KAŽDÝ MĚSÍC MIMO ČERVENEC A SRPEN. — REDAKCE A ADMINISTRACE V PRAZE II, ŽITNÁ UL. Č. 8. — PŘEDPLATNÉ 40 K I S POŠTOVNÍ ZÁSILKOU. — JEDNOTLIVÉ ČÍSLO 4 K.

ROČNÍK XXIV.

V PRAZE DNE 25. LISTOPADU 1942.

ČÍSLO 9.

Dr. JIŘÍ CERMAN, přednosta okres. soudu v Počátkách:

Umoření směnek.

Jako jiný cenný papír jest i směnka vydána nebezpečí ztráty nebo zániku. Ztrátou rozumíme i odcizení, krádež směnky, jak se argumentuje z předpisu čl. 98 jednotného směnečného řádu (vl. nař. č. 111/40 Sb.), Š v a m b e r g v Právniku str. 351, ročník 1941, R o u č e k, komentář str. 13, zahrnuje sem kromě krádeže i zpronevěru; S m i t e k - Š t ě p i n a str. 541 vytýká, že zmínka o krádeži v čl. 98 JSŘ. není docela případná: ztrátu směnky je sice považovati za širší pojem a spatřovati v krádeži jen jeden ze způsobů její ztráty. Leč každou krádež nelze kvalifikovati jako její ztrátu. Není ztrátou krádež, je-li poškozenému známo, kde směnka jest a může-li snadno její držby nabýti. Za této podmínky zařazují S m i t e k - Š t ě p i n a (l. c. str. 542) sem i zpronevěru směnky. K tomu jest se přikloniti, považujeme-li za ztrátu, dostane-li se směnka bez vědomí dosavadního držitele na místo mu neznámé nebo proň nedostupné. Při jiné krádeži nebude patrně na místě umoření směnky, leč tomuto výkladu čl. 98 JSŘ. nebrání, vždyť pouze předpisuje, kterým právním řádem se spravuje umoření směnky ztracené resp. ukradené.

Co do zničení směnky nebylo patrně tamtéž (S m i t e k - Š t ě p i n a str. 542) přihlédnuto, že se jednotný směnečný řád o něm zmiňuje, arci nikoli v čl. 98, nýbrž v čl. 90. Leč právě tam se stanoví o zničení směnky, kdežto krádež se tam výslovně neupravuje. Právě proto není nezbytný výklad, že každou ukradenou směnku by bylo umořiti. Ovšem mlčení čl. 98 o směnce zničené mohlo by vésti k tomu, že je mezera v předpisech o případu tom po stránce mezistátního práva směnečného. Leč obdoba předpisů o směnce ztracené je příliš na bílé dni, aby o ní bylo možno pochybovati. Jest dáti za pravdu názoru Karla A d l e r a (podle citace S m i t k a - Š t ě p i n y), že nelze za zničení považovati zkomolení (zpitvoření) listiny, které nezpůsobí takový nedostatek, že by nebylo možno ji uplatniti, nýbrž pouze znamená její vady. R o u č e k, str. 14, sem počítá i polití inkoustem.

Obsahuje-li vyplněná směnka i jméno oprávněného, ať již proto, že dosud nebyla indosována anebo byla indosována vyplněným indosamentem, nemůže ji majitel ve zvláštním směnečném řízení uplatniti, jakmile byla ztracena nebo zničena. Byla-li indosována *in bianco*, přistupuje tu ještě nebezpečí, že ji zneužije nepoctivý nálezce, případně zloděj, jako je tomu u cenných papírů, svěřících majiteli, nejedná-li dlužník mala fide nebo hrubě nedbale (R o u č e k str. 125, S m i t e k - Š t ě p i n a na str. 115). Ovšem placení před splatností se děje na nebezpečí i bonae fidei resp. náležitě dbalého směnečníka (čl. 40 JSŘ., R o u č e k str. 222, S m i t e k - Š t ě p i n a str. 267), kteří míní, že tohoto rizika se plátce nezbaví ani, dá-li směnku na sebe indosovati. Zabavení směnky u nepoctivého nálezce nehrozí, neboť tu nebyla převedena s jeho vůlí, stejně jako byla-li zabavena u depositáře, jenž není vlastníkem (Vážného sb. r. č. 15406). Zabavení je pouze převodem s občanskoprávními důsledky a nepřenáší více práv, než jich měla povinná strana (táž sb. č. 13903, H o r a: Soustava exekučního práva str. 250).

Pro obojí tato nebezpečí stanoví právní řád předpisy o umoření směnek, jako je tomu u cenných papírů vůbec. Leč zvláštní povaha směnky působí tu, že o ní platí především předpisy zvláštní, obsažené v uvozovacím zákoně k jednotnému směnečnému řádu (čl. 90 tohoto řádu a čl. VIII. uvozovacích předpisů). Obecný umořovací zákon (č. 250/34 Sb.) se uplatní teprve podpůrně (čl. VIII. § 1 uvozovacích předpisů k JSŘ. č. 111/40 Sb.).

Tato povaha se projevuje již v otázce aktivní legitimace k návrhu na umoření směnky, tedy v otázce, kdo je k návrhu povolán. Je jím ten, kdo by mohl požadovati na příjemci cizí (nebo výstavci vlastní) směnky a jejich rukojmích zaplacení, kdyby směnka nebyla ztracena nebo zničena. To vyvozují S m i t e k - Š t ě p i n a (str. 578—579) z předpisu § 4 cit. čl. VIII, že totiž edikt podle § 3 cit. čl. vydaný opravňuje navrhovatele žádati zaplacení splatné směnky na

příjemci cizí, resp. výstavci vlastní směnky anebo na jejich rukojmích. Považují za vyloučeno rozšíření oprávnění k umořovacímu návrhu podle předpisu § 5 zákona o umoření listin č. 250/34 Sb. na všechny, kdo ze směnky nebo na jejím základě mohou uplatnit nějaké právo nebo mají na umoření právní zájem. Tento rozšiřující výklad by vedl zřejmě k tomu, že by byl oprávněn k návrhu i ten, kdo by mohl vésti směnkou důkaz. Zůstává však otázkou, aby takto, tedy nikoli podle obdoby čl. VIII. § 4 uvoz. předpisů k JSŘ., legitimovaná osoba mohla navrhnouti umoření směnky, ač nikoli podle zvláštních předpisů, nýbrž podle zákona obecného č. 250/34 Sb. Mínění obecně přijaté, že takto lze umořit směnky in bianco, vede na jistivou odpověď. Proti ní se zdá nasvědčovat případ, že by mohla vedle sebe probíhati umořovací řízení dvoje, jedno podle čl. VIII. uvoz. předpisů k JSŘ., druhé podle zákona č. 250/34 Sb. Předpis § 5 odst. 3 citovaného zákona se zdá tomu bránit, leč tím zbavíme onoho třetího možnosti dosíci umoření směnky. V praxi však patrně se obtíže nevyskytnou, neboť právní zájem osoby, která nemůže žádati zaplacení směnky na příjemci cizí, resp. výstavci vlastní nebo jejich rukojmích, bude dán pouze u směnek již promlčených. Zejména dojdeme k tomuto důsledku, přikloníme-li se k názoru Smitka-Štěpiny (str. 579), že legitimace k návrhu na umoření směnky je vázána na nositele směnečněprávního a contr. občanskoprávního nároku. Umoření promlčené směnky připouští (a to podle tehdy platného zvláštního předpisu § 73 směn. zákona č. 1/28 Sb.) rozhodnutí Vážného sb. č. 17545. Nositelem směnečněprávního nároku je i prokurandosatář podle č. 18 JSŘ. Učí se, že týž vykonává jen práva svého indosanta; leč jako takový může nejen vybrati směnečný peníz, ale i zažalovati směnku (Smitka-Štěpina str. 148, Rouček str. 142; ač nikoli žalobou občanskoprávní), a to podle novější judikatury i vlastním jménem (rozh. Vážného sb. č. 11590 na rozdíl od Czel. sb. č. 22). Podle svědectví Švambergo va (Právník str. 334/41) je široké znění čl. 18 voleno úmyslně, aby prokurandosatář mohl žádat směnečné duplikáty. Rouček (str. 13) ač oprávnění prokurandosatáře k umoření směnky popírá a vykládá oprávnění k takovému návrhu shodně s čl. 73 starého směnečného zákona č. 1/28 Sb., vyhrazuje je pouze vlastníku, ovšem stačí i jemu průkaz formální aktivní legitimace. Stejně podle Smitka-Štěpiny (str. 147) je vlastníkem prokurandosované směnky prokurandosant, leč týž nemůže bez součinnosti prokurandosatářovy uplatnit všech práv ze směnky, pokud ji má tento v ruce. Ježto tomu při umoření tak není, patrně podle názoru těchto autorů přechází ztrátou směnky oprávnění směnečná i jejich výkon, amortisací ač teprve omezený, na prokurandosanta. Co do formální aktivní legitimace se nevyjadřují, stačí jim majitel směnky (str. 579).

Na každý způsob bude legitimován k návrhu na umoření směnky podindosatář (čl. 20 JSŘ.), jeť jako cesionář nároku podindosantova směnečně právně oprávněn vůči příjemci (Smitka-Štěpina na str. 86, 163, Rouček str. 151) jsa legitimován k směnečné žalobě (Vážného sb. č. 4724.)

Přirozeně je legitimován každý směnečný věřitel, tedy při regresu postupně každý regredient.

Příslušným soudem pro řízení je okresní soud místa platebního, není-li ho, tedy místa,

uvedeného u směnečnickova jména (čl. 2 odst. 3 JSŘ.). Je-li takových míst uvedeno více, považují někteří směnku za neplatnou (Švamberg v Právniku str. 286/41), Rouček str. 63 za platnou, při čemž považují prvně uvedené jméno za směnečnickovo bydliště a za místo platební. Neplatná je na každý způsob směnka, neobsahující ani platební místo ani místní údaj při jménu směnečnickově. Přirozeně, že neplatnou směnku nelze umořit ani podle čl. VIII. uvoz. předpisů, neboť nikdo z ní nemůže uplatnit práv, ani podle zákona č. 250/34 Sb., neboť nikdo nemá právního zájmu na umoření — viz Vážného sb. rozh. č. 17545.

Soud přezkoumá v nesporném řízení, zda je navrhovatel oprávněn k žádosti a zda je návrh přípustný (§ 7 zákona č. 250/34 Sb., Limpouchův Zákon o umoření listin str. 12—13, Karmánův Zákon o umoření listin str. 103). Navrhovatel má svá tvrzení osvědčiti. K tomu se hodí všechny druhy průvodních prostředků (§ 6 cit. zákona), Limpouch l. c. str. 11, Karmán str. 103 násl. Tento připouští součinnost účastníků při provádění důkazů, jak to obecně pro nesporné řízení učí Ott (str. 167) a zejména pro zákon č. 100/31 Sb. Mrština (str. 160), proti Horovi (str. 90) podle citace Karmánovy. Ve skutečnosti není ale stanovisko Horovo („stačí, aby se účastníci o věci vyjádřili a není třeba, aby při každém jednotlivém průvodním prostředku dána jim byla příležitost projevit svoje stanovisko, ledaže to zvláštní zákon nařizuje“) tak protichůdné názoru Mrštinovu, že „přibrání účastníka je obligatorně považovati jen tam, kde je to předeepsáno, není však vyloučeno a naopak je nutné, aby je soud přibral, kdykoli to pokládá za potřebné.“ Praxe po vydání zákona č. 100/31 přímo otázku tu neřešila, předtím zamítavě se vyslovil nejvyšší soud v rozh. Glaser-Ungerovy sbírky č. 7045 nové řady, citované Karmánem. Nejvyšší soud konstatně rozhoduje, že neúplným s následky nezákonnosti je pouze řízení, kde nebyla rozhodná skutečnost zjištěna, resp. nebyly vyšetřeny všechny rozhodné poměry (rozh. Vážného sb. č. 12881, 13127, a z doby po novele č. 250/34 Sb. č. 14245).

V praxi se účastníci v nesporném řízení vůbec k provádění důkazů nepřibírají. Z doby před zákonem č. 100/31 Sb. zdůrazňuje Rintelen (Grundriß des Verfahrens außer Streitsachen str. 27), že rozhodují okolnosti případu, ale praví dále (str. 29), že účastníci nemají právo ani na rozbor výsledků důkazních. Tím nemá býti nic řečeno proti požadavku Karmánovu se stanoviska legis ferendae, ba jistě dal by se sloučiti se zněním i duchem zákona č. 100/31 Sb., jež na rozdíl od dřívějšího práva dovoluje všechny sporné otázky, tedy i otázky skutkové, řešiti v řízení nesporném a proto by byla skutečně změna praxe na místě. K ní nedojde ač za platnosti zákona č. 251/34 Sb. bez zákroku legislativy nebo aspoň administrativy, neboť novým zákonným výkladem pojmu nezákonnosti se otázka vymkla jurisdikci nejvyššího soudu.

Zejména musí navrhovatel osvědčiti, že směnky pozbyl ztrátou, t. j. i odcizením nebo zničením, tedy že předtím směnku měl (§ 4 zákona č. 250/34 Sb.). Důvody tohoto předpisu, převzatého z § 4 cís. nař. č. 275/15 ř. z., uvádí Karmán v Soudcovských Listech ex 1934 str. 38 pozn. 12: zlomyslné žádosti o umoření listin, o nichž by se z knih restantů dověděly osoby, kterým listiny ty nikdy nepatřily (stejně Karmán

mán str. 74 pozn. 3). Zda přísežný výslech zde odradí navrhovatele od tvrzení nepravdy, je otázkou obecné morálky. Leč přípustnost přísežného výslechu navrhovatelova v tomto stadiu, zákonem výslovně normovaná, nezbaví možnosti slyšeti k důkazu jeho odpůrce v případném sporu, který se rozvine po ohlášení námitek, jak se o tom stane ještě zmínka. Neboť tam půjde o sporné řízení a rozšířiti dosah § 337, resp. § 489 c. ř. s. není na místě. Mrština (str. 181) a Hora (str. 97) obecně pokládají přísežný výslech více účastníků v nesporném řízení za přípustný vyjma řízení svou povahou kontradiktorní, ale z důvodu vhodnosti odkázaná do řízení nesporného; v tomto směru lze považovati za takové kontradiktorní řízení, aspoň pokud jde o navrhovatele a ohlašovatele (§§ 9e, 13 zákona č. 250/34 Sb.). Vhodnost názoru Horova a Mrštinova kritizuje Karmán str. 75.

Pokud se připouští i výslech navrhovatele, není osvědčení ve smyslu § 4 zákona č. 250/34 Sb. totožné s osvědčením podle § 274 c. ř. s. (Vážného sb. r. č. 9347), jenž jinak platí i v řízení nesporném v důsledku § 34 zákona č. 100/31 Sb., tak Mrština na str. 179.

Jiná je otázka, zda k osvědčení podle § 4 zákona č. 250/34 Sb. lze použít pouze důkazů, které lze ihned provést, jak to obecně předpisuje § 274 věta druhá c. ř. s., zejména, zda je vyloučen důkaz prováděný soudcem dožádaným, jak vykládá uvedený předpis Vážného sb. rozh. č. 2084. Neumann (I. vydání, str. 624) vyžaduje docela, aby svědci byli přítomni, nebo aby byl předložen protokol o jejich výslechu. O t t rovněž uvádí (díl II. str. 88), že se nehodí svědci, které by teprve předvolati slušelo nebo listiny, jichž by na komsi třetím dobytí třeba bylo. V praxi se arci osvědčení provádí i dožádáním.

Vůbec se nelze ubrániti dojmů, že zákonodárce neměl v § 4 zákona č. 250/34 Sb. na mysli osvědčení v technickém smyslu slova podle civ. řádu soudního. Zejména uváží-li se, co o tomto pojmu ve sporu praví Hora (Civilní právo procesní díl II. str. 314), podle něhož se osvědčují skutečnosti, k nimž musí soud zaujmouti stanovisko, aby mohl učiniti jistá procesní opatření, na nichž však nezávisí rozhodnutí ve věci hlavní. V nesporném řízení (Hora Soudní řízení nesporné str. 98) jde o zjištění pravděpodobnosti jisté skutečnosti, na př. výkaz titulu dědického práva pro rozvržení procesních rolí podle §§ 125, 126 nesp. patentu. Je patrné, že v umořovacím řízení nejde jen o takovou mezitímní otázku. Neboť nedoví-li se držitel cenného papíru o zahájeném umořovacím řízení, může jej navrhovatel vyloučiti z výkonu práva, pročez podle svědectví Karmánova (str. 73) byl tu připuštěn i důkaz výsledkem stran, správně účastníků. Podle toho všeho jde vlastně o důkaz ve smyslu § 28 zákona č. 100/31 Sb. (Karmán str. 102—115). Výrazu osvědčení bylo použito jako reminiscence na praxi z doby před uvedeným zákonem, kterážto praxe má za následek, že dosud se všeobecně v řízení nesporném dodnes provádí osvědčení výsledkem přezvědných osob, ač ve skutečnosti jde o výslech svědecký. Ovšem je takový patrný terminologický lapsus divný v zákoně z doby, kdy zákon o základních ustanoveních řízení nesporného č. 100/31 Sb. platil už 4 leta. Že správně týká se osvědčení i v nesporném řízení jen otázek mezitímních, praví výslovně autor zákona č. 100/31, Mrština (str. 162). Proč dřívější právo (§§ 1—19 nesporného patentu) nemělo obecných předpisů o dů-

kazech, vysvětluje Rintelen str. 27, jenž zdůrazňuje, že patent ten neznal vůbec svědků, nýbrž jen výslech osob o věci informovaných (der von der Sache unterrichteten Personen) a že mohly býti slyšeny o svém mínění i s jiného stanoviska než jako svědci ve sporu. Ovšem podle § 4 zákona č. 250/34 Sb. jest slyšeti třetí osoby jen jako svědky, ne jako přezvědné osoby ve smyslu § 28 zákona č. 100/31 Sb., neboť nemají vypovídati o nutnosti nebo vhodnosti opatření, nýbrž zda jsou dány skutečnosti v § 6 zákona č. 250/34 Sb. uvedené, ať se to již nazývá osvědčením nebo důkazem.

Pečlivost přezkoumání, zda jsou údaje navrhovatelovy osvědčeny, zejména při umoření směnky, zdůrazňuje čl. VIII. § 3 uvoz. předpisů k JSŘ. Smitek-Štěpina str. 580, Švamberg (Systém našeho jednotného směn. práva str. 189, Rouček str. 15).

Zejména musí navrhovatel osvědčiti, že směnky pozbyl ztrátou nebo zničením, tedy že ji předtím měl (Rouček str. 15).

Ovšem není nesporný soudce omezen na důkazní prostředky, které navrhovatel nabídl a které má pečlivě přezkoumati. Soudce může i z úřední moci konati šetření podle zásady vyhledávací. (Karmán str. 66, pozn. 1 a na str. 69 citované vysvětlivky k starému umořovacímu zákonu, t. j. cis. nař. č. 275/15 ř. z., Věstník str. 512/1915), opačně Švamberg (Systém str. 189). Co do přednesu skutečností, není na ně soud omezen již podle obecného předpisu § 23 zákona č. 100/31 Sb., s čímž vůbec nemá co činiti zmínka o osvědčení, tedy o způsobu a o prostředcích, jak si soud opatří přesvědčení o pravdivosti. Leč ani v tomto průvodním směru nelze soud omezovati na ty prostředky, které navrhovatel nabídl: neboť ohled na neznámého odpůrce vede na úsudek, že soud musí zde, jako v nesporném řízení vůbec, hleděti ke všem skutečnostem, které brání návrhu vyhověti a vyjdou během řízení najevo i bez podnětu účastníků. Spravedlnost pak žádá, aby v témž rozsahu bylo přihlédnuto i ke skutečnostem, mluvicím ve prospěch navrhovatelův. Pátrati arci po skutečnostech, účastníky neuplatněných, soud nemusí (Karmán str. 68, 69 a obecně Hora nesporné řízení str. 80—81). Ostatně Hora i pro spor uvádí, že soud má „zjistiti vše, co vyneseno projednávaná věc na povrch, třebaž to nebylo vyneseno přímo činností stran, nýbrž vyšlo ze sporu najevo jinak“ (Civilní právo procesní str. 123), judikatura stojí na opačném stanovisku: Vážného sb. č. 7651, kde jde arci o nárok, a č. 15325 (zánik dluhu vyrovnáním), stejně pro spor Karmán str. 68, kde omylem argumentováno § 378 na místo § 178.

Dojde-li soud k úsudku, že návrh není přípustný nebo že navrhovatel nepozbyl směnky, zamítne jej (§ 7 odst. 5) zákona č. 250/34 Sb. na rozdíl od zastavení řízení podle § 8 cit. zákona, kterýžto rozdíl zdůrazňuje Limpouch str. 12—13. Švamberg str. 189. O zamítnutí návrhu se vůbec nezmiňují Smitek-Štěpina, kteří při vyřízení návrhu na umoření směnky znají pouze vyhovění nebo zastavení řízení, za podmínek § 8 zákona č. 250/34 Sb. Proti tvrzení Limpouchovu by snad bylo možno namítnouti, že je překážkou, která místo řízení (§ 8), jestliže nebylo osvědčeno nabytí, držba a ztráta, resp. není-li návrh přípustný. Ale zde jde právě o lex specialis a proto nutno rozeznávati zamítnutí návrhu a

zastavení řízení. Arci zmínka o překážce, kterou lze odkliditi v § 8, vede k názoru, že nejen před zamítnutím návrhu, jak to učí Karmán str. 118, ale i před zastavením řízení jest dáti navrhovateli příležitost, aby se vyjádřil podle § 18 zákona č. 100/31 Sb. Na to navazující Karmánův citát předpisu § 41 lit. g) tohoto zákona o zmatečnosti spočívající v porušení povinnosti soudu slyšeti účastníky, resp. dáti jim příležitost se vyjádřiti (Mrština str. 210, Hora str. 74) mohl by vésti k rozporu s tím, co se učí o dosahu § 18 zákona toho, že totiž postačí, dáti tuto příležitost jednou, nikoli po každém dalším úkonu, a tak proměňovati řízení nesporné v kontradiktorní (Mrština str. 126, rozh. Vážného sb. č. 12248, 13127). Ovšem zde, kde není odpůrce znám, asi k takovému případu nedojde. Judikatura slevuje s výslechu účastníka, jenž podal písemný návrh (Vážného sb. č. 12433), nebo jde-li o otázku číře právní (táž sb. č. 13508).

Nezamítne-li soud návrh, resp. nezastaví-li řízení, tedy vyhoví-li mu předběžně, zapoví dlužníkovi zaplacení směnky. Odpadá tedy ve směnečném umoření dotaz na osobu zavázanou z listiny podle obecného předpisu § 7 zákona č. 250/34 Sb., což je právě prostředkem k urychlení řízení při umoření smének proti umoření listin jiných.

Navrhovatel má jako u jiných cenných papírů předložit opis směnky nebo uvést její podstatný obsah: výstavce, směnečnou částku, datum vystavení, splatnost a platební místo (§ 6 č. 2 zákona, č. 250/34 Sb.). Údaje ty jsou nutné k individualisaci směnky, což je rozhodné (Švamberg str. 189), neboť návrh má být instruován tak, aby nebylo pochybnosti o totožnosti směnky (Rouček str. 15). V mezích možnosti má navrhovatel uvést i jiné údaje tvořící obsah směnky. Teprve záповědí platiti směnečnou částku uznává soud, že je návrh přípustný. To je podmínkou *stavení promlčení* (důvodová zpráva k § 12 odst. 1 zákona č. 250/34 Sb.), leč v tomto případě retrotrahují se účinky stavení k okamžiku, kdy byl přípustný návrh podán (Švamberg str. 189, Karmán str. 138). Stavení promlčení na místo jeho přetržení (Limpouch str. 18) převzal zákon č. 250/34 ze starého § 84 směnečného zákona č. 1/28 Sb.

Zapovídaje placení, vydá soud zároveň edikt, jímž vyzve toho, kdo má směnku v rukou, aby ji předložil a ohlásil své nároky do lhůty, která činí 2 měsíce, na rozdíl od lhůty 45 dnů podle směnečného zákona č. 1/28 Sb. (§ 3 odst. 1), čl. VIII. uvoz. předpisů k JSŘ., na rozdíl od § 73 zákona č. 1/28 Sb., Švamberg v Právniku ex 1941 str. 348). Byť se touto změnou řízení o několik dnů prodlouží, je počítání jednodušší, neboť tu se poslední den lhůty shoduje svým číslem se dnem, kterým lhůta počala (čl. 36 směn. zákona, resp. § 125 c. ř. s. platný podle § 34 zákona č. 100/31 Sb. i pro řízení nesporné), kdežto při počítání podle dnů se nezapočítával den, jímž lhůta počala.

Edikt jest doručiti navrhovateli, vyvěsiti na soudní desce a uveřejniti v úředním listě. Výlohy ediktu musí navrhovatel založiti, jinak soud řízení zastaví (§ 14 lit. e) zákona č. 250/34 Sb.).

Počítání ohlašovací lhůty je různé podle druhu směnky, zásadně se však nezapočítává den pro počátek lhůty rozhodný. U smének nesplatných je jím den splatnosti, který může arci nastati i v době

po uveřejnění, během řízení (Smitek-Štěpina str. 582). U smének splatných rozhoduje den uveřejnění ediktu, případně prvního jeho uveřejnění. U směnky na viděnou rozhoduje tento den, jestliže měla být již předložena v době vydání ediktu, jinak počíná tu lhůta posledním dnem lhůty k předložení směnky. V tomto jediném případě se tento den započítává (Smitek-Štěpina str. 581) tedy podle toho, co pověděno shora, končí ohlašovací lhůta stejně označeným dnem, jakým končila lhůta k předložení směnky, na př. tato měla být předložena do 15. dubna, pak tímto dnem počíná a dnem 15. června končí lhůta vyzývací.

Samo vydání ediktu opravňuje navrhovatele žádati zaplacení splatné směnky na příjemci cizí nebo výstavci vlastní směnky a jejích rukojmích, ovšem za podmínky, že poskytne přiměřenou jistotu. Bez jistoty takové může žádati jenom složení směnečné částky do soudní úschovy. Nárok ten nelze vymáhati směnečněprávním řízením (Neumann str. 1594), Smitek-Štěpina (str. 583) připouští pro žalobu použití předpisů § 555 c. ř. s., avšak vylučují platební příkaz (§§ 556—559 c. ř. s.), jenž není slučitelný s onou jistotou. Zajišťovací příkaz je nyní zrušen novým zněním § 558 c. ř. s. pod čl. II. č. 2 uvozovacích předpisů k JSŘ. Ani kdyby tomu tak nebylo, nebylo by možno podle něho zajišťovací příkaz žádati: bylť omezen na čl. 25 a 29 směn. řádu z roku 1850, resp. na §§ 23 a 27 směn. zákona č. 1/28 Sb. Uvážíme-li, že jde o nárok ze surogátu směnky, zcela souběžný nároku směnečnému, přikloníme se k názoru Smitka-Štěpiny. Arci tito upozorňují, že celé ustanovení je velmi málo praktické.

Stejně jako nebyla-li směnka vystavena či vadila-li řízení neodstranitelná překážka, zastaví je soud, jestliže někdo v ohlašovací lhůtě směnku předloží. Zároveň odkáže navrhovatele, aby provedl svůj tvrzený nárok žalobou (tak Rouček str. 17); žadatel může směnku vindikovati a nejde tu přirozeně o řízení směnečné (Smitek-Štěpina str. 583); soud postupuje podle § 25 odst. 2 zákona č. 100/31 Sb., podle něho však soud může otázku skutkově spornou odkázati na spor, ale nemusí. To obecně pro umoření listin uvádí Karmán str. 145. V případě sporu musí nesporný soudce odložit rozhodnutí o umořovací návrhu do skončení sporu, podle obdoby § 190 c. ř. s., jenž podle § 34 zákona č. 100/31 Sb. platí i v řízení nesporném (Vážného sb. č. 16333). Karmán str. 145 považuje za nesprávné zastaviti řízení umořovací. Skutečně § 14 lit. b) zákona č. 250/34 Sb. předpisuje zastavení teprve, bylo-li námitce vyhověno. Leč i odkaz navrhovatele na spor je vyhověním námitce, aspoň v řízení nesporném. Podle správného názoru nutno však odkázati jej na pořad práva vždy, jakmile ohlašovatel směnku předloží; neboť tu je podle § 14 lit. a) zákona č. 250/34 Sb. řízení zastaviti a nelze tedy v něm pokračovati. Rok k předložení směnky je přípustný jen, nepředložil-li ji ohlašovatel. Srovnání předpisu § 9 lit. e) zákona č. 250/34 Sb., citovaného v § 14 lit. b), vede nutně k důsledku, že se předpis ten netýká případu, kdy směnka byla předložena. Tomu nebrání předpis § 13 odst. 2, neboť ohlašovatel nepředloživší směnku zabráni tomu, aby se k ohlášce nepřihlíželo, i tím, že prokáže její detenci. Právě poslední věta § 13 vede k důsledku, že předložení listiny musí míti za následek zastavení nesporného řízení,

arci po tom, když soud dovolí amortisantovi do ní nahlédnouti, jak je tomu v každém případě předložení směnky.

Na spor odkáže soud navrhovatele bez rozdílu, zda při předložení směnky na ni ohlašuje ten, kdo ji předložil, nějaký nárok či nikoli. Zato ohlašuje-li jej, aniž směnku předloží, uloží mu soud k návrhu amortisantovu, aby ji v přiměřené lhůtě předložil a stanoví k tomu rok. Nevyhoví-li ohlašovatel této výzvě, nehledí se dále k němu.

Na výsledku sporu ohlašovatele s navrhovatelem závisí, zda bude v umořovacím řízení pokračováno, či bude-li zastaveno definitivně. Že po předběžném zastavení, jež je důsledkem jakéhokoli předložení, je možno znovu jednatí, plyne z možnosti po pravoplatném zastavení, resp. zamítnutí návrhu podati nový (L i m p a u c h str. 12).

Řízení bude *definitivně* zastaveno i tehdy, nenavrhne-li amortisant předložení směnky, nepodá-li žalobu či vůbec ukáží-li se jeho údaje nesprávnými (§ 14 zákona č. 250/34 Sb.).

Nepředloží-li nikdo směnku ani neohlásí nároky, tedy v případě obvyklém, vyzve soud po uplynutí v tomto smyslu marném ediktální lhůty navrhovatele, aby podal d a l š í ž á d o s t za umožení a to nejpozději do 6 měsíců, jinak řízení zastaví (§ 14 lit. f) zákona č. 250/34 Sb.). Odpadá tedy u směnky v důsledku čl. VIII. § 5 odst. 1) uvoz. předpisů k JSŘ. oznámení o konečném návrhu, nastoupivší podle zákona č. 250/34 Sb. při obecném umožení na místo t. zv. druhého dotazu (§ 15 cit. zákona, L i m p a u c h str. 20, K a r m á n str. 20). Také je u směnek lhůta pro konečný návrh zkrácena na polovinu.

U m o ř o v a c í u s n e s e n í, jež soud navrhovatelé po tomto jeho konečném návrhu vydá, nabyvší právní moci, vstoupí na místo směnky; na jeho základě lze ji protestovati (§ 5 odst. 3 čl. VIII. uv. předpisů k JSŘ.).

Plnou náhradu za směnku tvoří teprve náhradní listina, o kterou může amortisant žádati rovněž na základě pravoplatného umožovacího usnesení. Jest jí s m ě n e č n ý d u p l i k á t, na němž musí býti vyznačeno, že jde o druhou, případně další směnku; první, že se ztratila, resp. byla zničena (Š v a m b e r g v Právniku str. 348/1941, Systém str. 192). Na jeho základě je pak možno uplatnití všechny směnečné nároky a to nejen proti přímým, ale i proti nepřímým směnečným dlužníkům, na rozdíl od dosavadního práva (§ 75 odst. 3 zákona č. 1/28 Sb.) dnes jde o duplikát, tvořící náhradní listinu podle § 17 zákona č. 250/34 Sb. (K a r m á n str. 151, Š v a m b e r g l. c.). Ovšem mohly býti ztraceny, prošla-li během umožovacího řízení lhůta k protestu (S m i t e k - Š t ě p i n a str. 586).

U n e v y p l n ě n é s m ě n k y je nebezpečí ztráty potud závažnější, že vůči třetí bezelstné osobě ručí dlužník i do částky, kterou někdo vepsal proti úmluvě (čl. 10 JSŘ.), ovšem teprve dalšímu bonae fidei nabyvateli, R o u č e k str. 90, Vážného sb. č. 16241, S m i t e k - Š t ě p i n a str. 77—78 omezují tuto výhodnou pozici bonae fidei nabyvatelů na případ nabytí směnky již vyplněné indosamentem. Leč tu skutečně bychom vystačili s § 17 a proto je dáti za pravdu R o u č k o v i. Š v a m b e r g str. 228 se vyslovuje shodně s R o u č k e m až na případ, kdy nabyvatel nevyplněné biankosměnky nabyt současně i základní pohledávky, kdy

tedy vstoupiv do původního obecnoprávního poměru, musí si dáti líbiti námitku protismělného vyplnění směnky jako námitky z tohoto poměru, bez ohledu na dobrou víru a dbalost.

Pro ni neplatí však předpisy čl. VIII. uvoz. zákona k JSŘ., nýbrž pouze obecné předpisy o umožení listin, zákon č. 250/34 Sb. (tak Š v a m b e r g str. 228, R o u č e k str. 13, S m i t e k - Š t ě p i n a str. 586, K a r m á n str. 171, Vážného sb. č. 16268), při čemž se předpokládá, že jde o biankosměnku, jakmile nabyvatel nevěděl, že by obsahovala všechny náležitosti směnky a pochybnost i přes výzvu neodstranil. Podle rozh. č. 17545 nelze otázku, zda jde o směnku takovou, odkázati na pořad práva podle § 25 odst. 2 zákona č. 100/31 Sb. Proti tomuto názoru, že tu neplatí zvláštní předpisy o umožení směnek, by se mohlo arci namítnouti, že úmyslem stran bylo, aby došlo k směnce, že i směnka nevyplněná je směnkou. Leč již předpis § 2 čl. VIII. uvoz. předpisů k JSŘ. o příslušnosti podle místa platebního vylučuje z dosahu platnosti jeho směnky, které neobsahují místo platební příp. místo u směnečnickova označení, platební místo podle čl. 2 odst. 3 JSŘ. suplující.

Jest tedy u biankosměnek příslušný k návrhu na umožení okresní soud místa vystavení, není-li uvedeno, obecný soud navrhovatelův. Před vydáním umožovacího ediktu se soud dotáže zavázané osoby, zda byla listina vydána. K návrhu je oprávněn, kdokoli má na umožení právní zájem. Ediktální lhůta činí jeden rok, obsahuje-li směnka indosament, jinak 6 měsíců. O podání konečného návrhu zpraví soud zavázanou osobu. Lhůta k tomuto návrhu činí rok od skončení lhůty ediktální.

Již z tohoto srovnání plyne, jak je vhodná zvláštní úprava umožení směnek podle čl. VIII. uvoz. předpisů k JSŘ. Neboť zkrácená lhůta a odpadnutí všeho, co není nezbytně nutné, přispívá k požadavku, aby směnka měla předpisy ze železa, má-li míti hodnotu zlata.

Konečně by bylo dodati, že neplatí předpisy uvozovacího zákona k JSŘ. o umožení směnek pro směnky splatné v cizině, neboť opatření o ztracené a ukradené směnce se řídí v mezistátním styku právním řádem místa splatnosti (čl. 98 JSŘ.). Ježto umožení směnek není upraveno v jednotném směnečném řádě samém, nýbrž v uvozovacích předpisech, neznamená rozšíření jeho platnosti v dalších státech unifikaci předpisů těch o umožení směnek a není pro naši otázku významné sledovati, kde všude, příp. s jakými úchyly, jednotný směnečný řád byl zaveden.

Dr. STANISLAV JANĎOUREK,

odborový rada ministerstva hospodářství a práce:

Reservní fondy akciových společností.

Akciové společnosti mají celou řadu rezervních fondů, o nichž jsou příslušná ustanovení pojata do stanov.

Podle účelu se rozeznává řádný rezervní fond, jehož účelem je, jak předpisuje akciový regulativ, krytí možných ztrát společnosti a dále zvláštní rezervní fondy, jichž účel stanoví při jich zřízení valná hromada akcionářů.